

Beszélgetés

B a l o g h E d g á r n á l l á t o g a t ó b a n

Kolozsvár, kellemes, szokatlanul erős februári nap-sütés, Rákóczi utca, délután háromnegyed öt. A Szamos balpartján hangulatos villanegyed húzódik, itt él és dolgozik Balogh Edgár, itt lakik néhány házzal lejjebb Kós Károly, aki nemrégiben vette át a magyar és a román állam magas kitüntetését, itt készítik Európa-szer- te híres szobraikat a Szervátiuszok, Jenő és Tibor, apa és fia.

Balogh Edgárral, a romániai magyar irodalom nagy szervezőjével és ismerőjével, a Bolyai egyetem volt tanárával, s az ujjászervezett Korunk első szerkesztőjével délelőtt a Kolozsvár főterén székelő folyóirat szerkesztőségében beszélhettem először. Néhány szót váltottunk csupán, majd kávézni hívott egy közeli presz-szóba. Szegedről hoztam üdvözlétet, s az uton is, a for-galmas kávézóban is a magyarországi egyetemekről, az itteni dolgokról beszélgettünk. Magas, egyenes tartásu alakja kiemelkedett a cigarettafüstös presszó sűrű és hangos embergyűrűjéből. Délután ötre beszélünk meg u-jabb találkozót.

Kényelmes háziruhában nyitott ajtót. Szobája fa-lán képek - nagyméretű Szolnay-festmény Tamási Áronról, egy másik kép Gaál Gáborról, a Korunk már-már legendás-sá váló marxista szerkesztőjéről, grafika Szabédi Lász-lórol, a költőbarátról, és fényképek egymás mellett, köztük egy barnás, mosolygós kép Móricz Zsigmondról, fekete keretben, alsó részében több soros dedikáció.

Ahogy a képet nézem, megelevenedik előttem egy régi, elmosósó fotó Móricz Zsigmond erdélyi utjáról: Marosvásárhelyen két sietős léptü, kalapos férfi; csikos nyakkendővel és sétabottal kezében Móricz; öltönyben, kezével is magyarázva erdélyi kalauzolója, Balogh Edgár. Pár percig a konyhában foglalatoskodik, a könyvszekrényeket nézegetem. Elfogódottságom nem szűnik: a szekrényekben, a polcokon a magyar irodalom legjava, szinte teljesen hiánytalanul. Nemcsak a régiek, a kortársak és a fiatalabbak is, a legtehetségesebb magyar írók művei.

-Jelent-e nektek, fiataloknak Ady és Móricz ujat, egy olyan szellemi táplálékot, amin ebben a korban nevelődni lehet? - kérdezi már a kényelmes fotelban ülve, szeméit nem véve le rólam. - A mi generációnk rajtuk nőtt fel, az ő igazukat hirdettük, megírtam a Hét próbában, olvasd el.

Csak a magam nevében nyilatkozhattam. Tudtam, Balogh Edgár megkülönböztetett figyelemmel hajol a fiatalok felé. Az ő munkásságát, az ő szerepét a szocialista humanizmus, a helyes nemzetiségi irodalompolitika kialakításában irodalomtörténetünk ismeri és értékeli, de vajon a mi kevésbé hagyománytisztelő generációnk, a fiatal értelmiség érti-e Balogh Edgár immár keletközép-európai méreteken is kiemelkedő életművét? Jól esett hár a figyelő, érdeklődő tekintet. Később is a szellemi kötődésekről beszélgettünk, majd megkérdezte, mi vitt rá, hogy érdeklődjem az erdélyi irodalom iránt; mi az, ami jelenleg foglalkoztat.

A kérdés első részére nehéz volt néhány szóban, pontosan fogalmazva válaszolni. Egyébként is, úgy látom, a magyarországi fiatalok körében egészséges érdeklődés indult pár éve a romániai magyarság sorsa, népművészete, zenéje, tánca, építészete és irodalma iránt. Mondhatni: Erdéllyel foglalkozni, oda járni divat lett. Illyés írja, hogy a második világháború utá-

ni magyar szellemi élet nemcsak a jóhiszeműen nyíló szem vigyázó tekintetével figyelt a szomszédos népek irányába, de érdeklődésében benne volt a kézfogást kínáló kéz, az ölelést kínáló kar mozdulata is. Délben a kolozsvári Korunk épületének régi, sok vihart látott lépcsősorán, valamelyik forduló előtt Balogh Edgár egy pillanatra megállt és röviden megfogalmazta az érdeklődőnek szóló legfontosabb teendőt, mintegy utravalóul.

Ültünk és beszélgettünk abban a meleg, képekkel és könyvekkel rakott szobában, s tanácsait hallgattam: Benkó Samu kulturtörténeti könyveit ajánlotta segítőtársul, a fiatalabb prózairókat, ő, a századelejei nagy nemzedék tagja, s köteteiről nem esett szó. Sajnálom, hogy fegyvertársáról, a vox humana stószai megfuvójáról, Fábry Zoltánról nem kérdeztem. Kettejük közeli hanghordozásáról így nem beszélt, az Ady - Móricz - József Attila képviselte utat értékelte, mint József Attila kortársa, s érdeklődött, kit látok az ő örökségük folytatójának. Fiatal költőket, Kovács Istvánt, Utassyt, Kiss Benedeket hoztam példaként - utjukat ő is figyelemmel kíséri, javarészt személyesen ismeri őket.

Az illendőség - először jártam nála - megkivánta, hogy ne szaporítsam a szót. Bucsuzásul kikisért, s kezet rázott velem.

Visszatért íróasztala mögé.

Ambrus Lajos